

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
27 серпня 2025 року,
протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

27 серпня 2025 року
м.п.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
навчальної дисципліни
«СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ГАЛУЗЕВИХ
ТЕКСТІВ (ЦИКЛ ЮРИДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ)»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
із спеціальності 035 Філологія
спеціалізацією 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша - англійська
галузі знань 03 Гуманітарні науки

м. Хмельницький
2025

РОЗРОБНИК:

викладач кафедри мовознавства

Сергій КОВАЛЕНКО

26 серпня 2025 року

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри мовознавства

26 серпня 2025 року, протокол № 1 .

Завідувачка кафедри мовознавства, докторка
педагогічних наук, професорка

Ольга НАГОРНА

26 серпня 2025 року

Деканеса факультету управління та економіки,
кандидатка економічних наук, доцентка

Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

26 серпня 2025 року

Обліковий обсяг 0,56 ум.др.арк.

ЗМІСТ

	Стор.
1. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 4
1.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 4
1.2. Практичні заняття	– 4
1.3. Самостійна робота студентів	– 7
1.4. Індивідуальні завдання	– 7
1.5. Підсумковий контроль	– 11
2. Схема нарахування балів	– 11
3. Рекомендовані джерела	– 13
4. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 14

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин					
		Денна форма					
		усього	у тому числі				
л	п/с		лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Юридичний переклад як галузь спеціалізованого перекладу	10	–	5	–	–	5
2	Правові системи та їх вплив на переклад	10	–	5	–	–	5
3	Юридична термінологія та її переклад	10	–	5	–	–	5
4	Переклад нормативно-правових актів	10	–	5	–	–	5
5	Переклад договорів і контрактів	10	–	5	–	–	5
6	Переклад нормативно-правових актів: модальність і зобов'язання	10	–	5	–	–	5
7	Переклад юридичних документів: доручення, позови, довідки	10	–	5	–	–	5
8	Переклад текстів з міжнародного права та прав людини	10	–	5	–	–	5
9	Юридична термінологія англо-американської системи права	12	–	5	–	–	7
10	Переклад латинських виразів у юридичних текстах	13	–	5	–	–	8
	Усього годин	105	–	50	–	–	55

1.2 Практичні заняття

Практичне заняття 1-3.

Тема 1. Юридичний переклад як галузь спеціалізованого перекладу

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття юридичного перекладу та його місце в системі спеціалізованого перекладу.
2. Об'єкт і предмет юридичного перекладу.
3. Види юридичних текстів.
4. Основні труднощі юридичного перекладу.
5. Вимоги до перекладача юридичних текстів.
6. Юридична термінологія як система.
7. Відповідальність перекладача в юридичній сфері.

8. Вплив правової системи на переклад.
9. Міждисциплінарний характер юридичного перекладу.
10. Поняття юридичної еквівалентності.

Аудиторна робота

Аналіз фрагментів юридичних текстів різних жанрів; визначення перекладацьких труднощів; обговорення можливих стратегій перекладу.

Ключові терміни

Legal translation, legal system, legal equivalence, source text, target text, legal genre.

Самостійна робота

Опрацювання наукових джерел з теорії юридичного перекладу; підготовка короткого огляду видів юридичних текстів.

Практичне заняття 4-6.

Тема 2. Правові системи та їх вплив на переклад

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття правової системи.
2. Основні типи правових систем світу.
3. Континентальна правова система.
4. Загальне право (common law).
5. Відмінності між civil law та common law.
6. Вплив правових традицій на термінологію.
7. Юридична безеквівалентність.
8. Переклад реалій правової системи.
9. Адаптація vs транскрипція.
10. Коментар як перекладацький прийом.

Аудиторна робота

Порівняльний аналіз юридичних понять у різних правових системах; переклад термінів із коментарями.

Ключові терміни

Legal system, civil law, common law, legal realia, non-equivalence.

Самостійна робота

Підготовка таблиці відповідників ключових термінів civil law та common law.

Практичне заняття 7-9.

Тема 3. Юридична термінологія та її переклад

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття юридичного терміна.
2. Ознаки юридичної термінології.
3. Моно- та полісемія юридичних термінів.
4. Термінологічні системи.
5. Хибні друзі перекладача.
6. Контекстуальна зумовленість значення.
7. Запозичення в юридичній термінології.
8. Латинізми в праві.
9. Стратегії перекладу термінів.
10. Перекладацькі помилки.

Аудиторна робота

Переклад термінологічних одиниць у контексті; аналіз полісемії.

Ключові терміни

Legal term, polysemy, false friends, borrowing, Latinisms.

Самостійна робота

Створення глосарію з 20 юридичних термінів.

Практичне заняття 10-12.

Тема 4. Переклад нормативно-правових актів

Питання для усного опитування та дискусії

1. Особливості мови законів.
2. Структура нормативно-правового акта.
3. Формалізованість і стандартизація.
4. Модальність у законодавчих текстах.

5. Shall, may, must у правових документах.
6. Синтаксичні особливості.
7. Архаїзми та кліше.
8. Точність як домінанта перекладу.
9. Перекладацькі трансформації.
10. Типові помилки.

Аудиторна робота

Переклад фрагментів законів; аналіз модальних конструкцій.

Ключові терміни

Statutory text, modality, legal shall, legal drafting.

Самостійна робота

Аналіз мовних особливостей обраного нормативного акта.

Практичне заняття 13-15.

Тема 5. Переклад договорів і контрактів

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття договору.
2. Структура контракту.
3. Типові договірні формули.
4. Юридичні кліше.
5. Умовні конструкції.
6. Відповідальність сторін.
7. Термінологія договірних прав.
8. Ambiguity в договорах.
9. Принцип точності.
10. Роль перекладача контрактів.

Аудиторна робота

Переклад договірних положень; редагування перекладів.

Ключові терміни

Contract, agreement, clause, liability, warranty.

Самостійна робота

Підготовка перекладу типового контракту з коментарями.

Практичне заняття 16-18

Тема 6. Переклад нормативно-правових актів: модальність і зобов'язання

Питання для усного опитування та дискусії

1. Які модальні дієслова є типовими для мови законів і підзаконних актів?
2. У чому полягає різниця між shall, must, may у нормативному тексті?
3. Як передається імперативність та обов'язковість у перекладі?
4. Які семантичні ризики виникають при нейтралізації модальності?

Аудиторна робота Аналіз модальних конструкцій у фрагментах законів; редагування перекладів із помилковою передачею обов'язковості.

Ключові терміни modality, obligation, permission, prohibition, legal force, shall / must / may.

Аспекти для самостійного опрацювання Інтерпретація модальності як маркера юридичної сили; відмінність між нормативним та описовим уживанням модальних форм.

Практичне заняття 19-20

Тема 7. Переклад юридичних документів: доручення, позови, довідки

Питання для усного опитування та дискусії

1. Які жанрові особливості притаманні процесуальним документам?
2. Як структура документа впливає на перекладацькі рішення?
3. Які формули є обов'язковими для збереження юридичної чинності?

Аудиторна робота Аналіз шаблонів доручень і позовних заяв; переклад фрагментів документів з урахуванням реквізитів.

Ключові терміни legal document, claim, power of attorney, formal structure, legal formula.

Аспекти для самостійного опрацювання Передача реквізитів (дати, підпису, адресата); уніфікація формул і кліше.

Практичне заняття 21-22

Тема 8. Переклад текстів з міжнародного права та прав людини

Питання для усного опитування та дискусії

1. Які особливості термінології міжнародного права?
2. Чим міжнародно-правові тексти відрізняються від національних?
3. Як передається універсальність правових норм у перекладі?

Аудиторна робота Робота з витягами з міжнародних конвенцій; переклад і порівняння українських та англійських версій.

Ключові терміни international law, human rights, convention, treaty, legal standard.

Аспекти для самостійного опрацювання Стандартизовані формулювання міжнародних актів; сталі еквіваленти термінів.

Практичне заняття 23-24

Тема 9. Юридична термінологія англо-американської системи права

Питання для усного опитування та дискусії

1. У чому полягає різниця між common law і civil law?
2. Які терміни не мають прямих відповідників в українській мові?
3. Як перекладаються поняття precedent, statute, equity?

Аудиторна робота Порівняльний аналіз правових понять; переклад фрагментів судових рішень.

Ключові терміни common law, civil law, precedent, statute, case law.

Аспекти для самостійного опрацювання Описовий переклад і коментар як спосіб компенсації безеквівалентності.

Практичне заняття 25

Тема 10. Переклад латинських виразів у юридичних текстах

Питання для усного опитування та дискусії

1. Які латинські формули найчастіше використовуються у праві?
2. Які функції виконують латинізми в юридичному тексті?
3. Чи завжди доцільно зберігати латинську форму в перекладі?

Аудиторна робота Аналіз текстів із латинськими вставками; переклад і коментування формул.

Ключові терміни Latinisms, legal formula, equivalent, interpretation, tradition.

Аспекти для самостійного опрацювання Розмежування перекладних та неперекладних латинських одиниць; функціональна доцільність збереження оригіналу.

1.3. Самостійна робота студентів

Види самостійної роботи:

- підготовка глосаріїв;
- переклад контрактів, правових висновків;
- порівняльний аналіз правових систем;
- підготовка рефератів на тему міжмовної невідповідності.

1.4. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів або у формі індивідуальних науково-дослідних завдань (ІНДЗ) (письмовий переклад оригінального тексту, який містить 1000 слів; письмове висвітлення теми ситуативних творчих завдань).

Завдання у формі ІНДЗ обирається студентом добровільно на початку семестру. Виконання індивідуального завдання у формі ІНДЗ може передбачає:

- підбір та опрацювання літератури за темою;
- складання плану і виконання роботи (вступ, *перше питання* - розкриття теоретичних аспектів проблеми, виклад основних ідей та пропозицій авторів; *друге питання* - аналіз фактичних та статистичних даних; висновки; список використаної літератури та інформаційних джерел);
- презентація ІНДЗ на практичних заняттях (виступ до 5 хвилин).

Індивідуальне завдання у формі рефератів-оглядів обирається студентом добровільно на початку семестру і виконується за ustalеними вимогами.

1.4.1. Основні вимоги до написання рефератів-оглядів

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферат (лат. *refero* – доношу, повідомляю, переказую) – це короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі).

Зі свого боку, реферат-огляд складається на основі декількох джерел і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Реферат-огляд, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності).

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються в круглих дужках з вказівкою номера джерела та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [7, С. 8].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, лівє – 3,0 см, правє – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – до 10 сторінок формату А4.

1.4.2. Теми рефератів-оглядів та науково-дослідних завдань

1. Вступ до юридичного перекладу. Особливості юридичної мови

Реферат: Історичний розвиток юридичного перекладу: традиції та сучасні підходи.

НДЗ: Порівняльний аналіз юридичної мови англійської та української правових систем.

2. Семантична точність у юридичному перекладі

Реферат: Проблема двозначності в юридичних текстах і шляхи її уникнення.

НДЗ: Переклад юридичних термінів з багатозначністю: приклади з практики.

3. Стилїстичні реєстри в юридичних текстах

Реферат: Формальний стиль у правових текстах: лексичні та граматичні особливості.

НДЗ: Аналіз змін стилїстичного реєстру при перекладі судових рішень.

4. Термінологія: класифікація, структура, варіанти перекладу

Реферат: Класифікація юридичних термінів: критерії та приклади.

НДЗ: Дослідження відповідників українських юридичних термінів у британському та американському праві.

5. Переклад нормативно-правових актів

Реферат: Лінгвістичні особливості перекладу законодавчих текстів.

НДЗ: Аналіз перекладу Закону України "Про працю" англійською мовою.

6. Переклад контрактів та угод

Реферат: Типові структури контрактів: порівняння англійського та українського варіантів.

НДЗ: Вивчення впливу термінів "shall" та "may" на юридичну силу положень договору.

7. Переклад юридичних документів

Реферат: Специфіка перекладу нотаріальних документів.

НДЗ: Практичний переклад шаблонів довіреностей із коментарем.

8. Переклад прав людини та міжнародного права

Реферат: Особливості перекладу міжнародних конвенцій.

НДЗ: Порівняльний аналіз перекладу Європейської конвенції з прав людини.

9. Юридична термінологія англо-американської системи

Реферат: Основні відмінності між англійською та американською юридичною термінологією.

НДЗ: Переклад термінів британського кримінального права.

10. Переклад латинських виразів

Реферат: Найуживаніші латинські фрази у праві та їх значення.

НДЗ: Створення глосарія латинських юридичних термінів із перекладом.

11. Переклад юридичних дефініцій і формулювань

Реферат: Визначення юридичних понять: синтаксис та точність формулювань.

НДЗ: Аналіз перекладу юридичних дефініцій у контексті цивільного кодексу.

12. Переклад кримінального права

Реферат: Особливості лексики у кримінальних статтях.

НДЗ: Переклад фрагментів кримінального кодексу з поясненням термінів.

13. Переклад цивільного права

Реферат: Правова термінологія у цивільному процесі.

НДЗ: Переклад і аналіз шаблонного договору купівлі-продажу.

14. Переклад адміністративного права

Реферат: Відмінності адміністративного і цивільного права в контексті перекладу.

НДЗ: Переклад постанов адміністративних судів.

15. Переклад процесуальних документів

Реферат: Особливості оформлення та перекладу судових документів.

НДЗ: Практичний переклад позовної заяви.

16. Еквіваленти юридичних понять

Реферат: Методологія пошуку функціональних еквівалентів у праві.

НДЗ: Створення таблиці нееквівалентної термінології з варіантами перекладу.

17. Переклад правових клаузул

Реферат: Види юридичних клаузул і їх функції.

НДЗ: Переклад вибраних клаузул із корпоративних контрактів.

18. Складнопідрядні конструкції

Реферат: Синтаксичні труднощі при перекладі складних конструкцій.

НДЗ: Аналіз речень з умовними та часовими підрядними в юридичних текстах.

19. Переклад корпоративного права

Реферат: Основи права компаній: ключова термінологія.

НДЗ: Переклад статуту приватної компанії.

20. Переклад судової практики

Реферат: Мова судових рішень: стилістика та термінологія.

НДЗ: Переклад фрагмента рішення ЄСПЛ.

21. Переклад актів ЄС

Реферат: Особливості перекладу правових документів ЄС.

НДЗ: Порівняння перекладів регламентів Європейської комісії.

22. Стилiстична нейтралiзацiя та редуцiя

Реферат: Техніки нейтралізації у юридичному перекладі.

НДЗ: Аналіз спрощень у перекладі директив ЄС.

23. Переклад юридичної кореспонденції

Реферат: Види ділового листування в юридичній сфері.

НДЗ: Переклад зразків листів (запити, відповіді, вимоги).

24. Помилки в перекладі юридичних текстів

Реферат: Типові помилки у перекладі правової документації.

НДЗ: Редагування невдалих перекладів із поясненням помилок.

25. Комплексний аналіз юридичного тексту

Реферат: Методика аналізу правового тексту для перекладача.

НДЗ: Проведення комплексного перекладу юридичної статті з лінгвістичним коментарем.

1.4.3. Приклад тексту для письмового перекладу

"A mother, Mrs Violet Lalgee Jones, agreed with her daughter, Mrs Ruby Padavatton, that if she would give up her secretary job at the Indian embassy in Washington DC and study for the bar in England, the mother would pay maintenance. The mother gave monthly payments and then bought a London house which the daughter lived in and rented out. Then they had a quarrel while Mrs Padavatton was still completing her bar exams. The mother brought an action for possession of the house."

"The Court held that there was no binding contract. Although there would have been a contract if it was not the domestic parties related, there was insufficient evidence to rebut the presumption against domestic arrangements. Also, the Court stated that the agreement would last until the daughter had passed her Bar finals; yet five years had elapsed, and she had still not passed them, therefore the contract had elapsed."

* Темі наукових робіт, рефератів, текстів для письмового перекладу, можуть змінюватись викладачем.

1.5. Підсумковий контроль

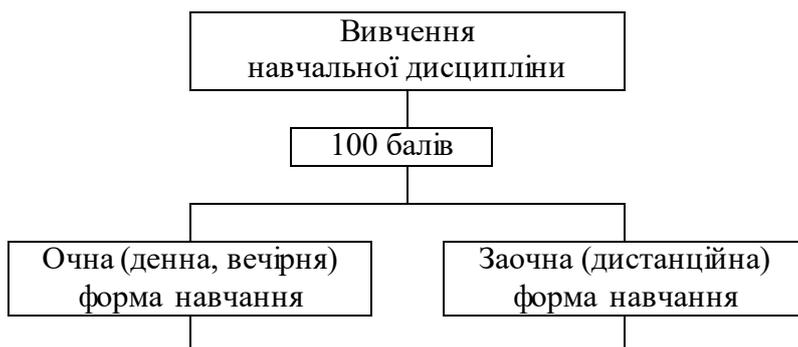
Форми контролю включають:

- поточний контроль (відвідування, активність, виконання завдань);
- самостійна робота (тести, переклади);
- підсумковий контроль (залік з теоретичного блоку і практичного перекладу).

Максимальна оцінка – 100 балів: 60 – поточна робота, 40 – залік.

2. Схема нарахування балів

Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

Нарахування балів за самостійну роботу студентів може оцінюватися кількістю балів у таких межах:

з/п	№	Рівень виконання завдання	Кількість балів
	1.	Високий (творчий)	20
	2.	Достатній (конструктивно-варіативний)	17
			15
	3.	Середній (репродуктивний)	10
			5
	4.	Низький (рецептивно-продуктивний)	2
			X

2.2. Семестровий контроль

2.2.1. На семестровий контроль з кожної навчальної дисципліни відводиться 40 балів.

2.2.2. Підсумовування балів за результатами вивчення навчальної дисципліни здійснюється після складання семестрового контролю.

2.2.3. Семестрова оцінка з навчальної дисципліни обчислюється шляхом додавання набраних студентом балів з поточного та семестрового контролю, а також додаткових балів. Семестрова оцінка виставляється у відомості обліку успішності, індивідуальному навчальному плані та заліковій книжці студента, при чому вона не може перевищувати 100 балів.

2.2.4. У разі отримання за результатами вивчення навчальної дисципліни (поточного і підсумкового контролю) 34 або менше балів (оцінка F за шкалою ЄКТС) студент зобов'язаний повторно вивчити дисципліну в наступному навчальному періоді.

2.2.5. У разі отримання за результатами вивчення навчальної дисципліни (поточного і підсумкового контролю) 35-59 балів (оцінка FX за шкалою ЄКТС) студент має право повторно пройти підсумковий контроль двічі: перший раз – перескладання викладачеві, другий раз – перескладання комісії.

3. Рекомендовані джерела

3.1. Основні джерела

1. Черноватий Л. М., Карабан В. І., Іванко Ю. П., Ліпко І. П. Переклад англomовної юридичної літератури. Навчальний посібник. 3-є видання., виправлене і доповнене. Вінниця: Нова Книга, 2006. 656 с.
2. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад. Вид-во ЛДУ, 1989. 213 с.
3. Biel Ł. Lost in the Eurofog: The Textual Fit of Translated Law. Frankfurt, 2014. 347 p.
4. Šarčević S. New Approach to Legal Translation. The Hague ; London ; Boston : Kluwer Law International, 1997. 308 pp.
5. Hussein M. Legal Translation Step by Step: A Textbook for Students. London; New York: Routledge, 2018.
6. Sarcevic S., Huddleston R. Legal Translation in Practice. Bristol : Multilingual Matters, 2010.
7. Munday J. Introducing Translation Studies: Theories and Applications. London ; New York : Routledge, 2012.
8. Baker M. In Other Words: A Coursebook on Translation. London ; New York : Routledge.

3.2. Допоміжні джерела

1. G mar J.-C. Principles of Legal Translation. Amsterdam ; Philadelphia : John Benjamins.
2. Tiersma P. Legal Language. Chicago : University of Chicago Press.
3. Lupu I-M., Oloier A. Legal Translation Explained. London ; New York : Routledge.
4. Šarčević S. Legislation and Translation. London ; New York : Routledge.

5. Seleskovitch D., Lederer M. Interpreting for International Conferences. Paris : Éditions du Centre National de la Recherche Scientifique (CNRS).
6. Vinay J.P., Darbelnet J. Comparative Stylistics of French and English. Amsterdam ; Philadelphia : John Benjamins.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Black's Law Dictionary Online. URL: <https://thelawdictionary.org>
2. Longman Dictionary of Law and Government. URL: <https://www.pearson.com>
3. Oxford Reference: Legal English Dictionary. URL: <https://www.oxfordreference.com>
4. EuroTermBank. URL: <https://www.eurotermbank.com>
5. IATE (Interactive Terminology for Europe). URL: <https://iate.europa.eu>
6. EUR-Lex. URL: <https://eur-lex.europa.eu>
7. Legislation.gov.uk. URL: <https://www.legislation.gov.uk>
8. U.S. Government Publishing Office (govinfo.gov). URL: <https://www.govinfo.gov>
9. UN Treaty Collection. URL: <https://treaties.un.org>
10. European Court of Human Rights (hudoc.echr.coe.int). URL: <https://hudoc.echr.coe.int>
11. Courts of England and Wales Judgment Database. URL: <https://www.bailii.org>
12. U.S. Supreme Court Opinions. URL: <https://www.supremecourt.gov/opinions/slipopinion>
13. Bailii.org. URL: <https://www.bailii.org>
14. American Translators Association (ATA). URL: <https://www.atanet.org/>
15. ProZ.com — Legal Translation Forum. URL: <https://www.proz.com>
16. TranslationCommons.org. URL: <https://translationcommons.org>
17. TED Talks / YouTube: Legal English Lectures. URL: https://www.youtube.com/results?search_query=legal+english+lectures